

CZÓBEL BÉLA (1883-1976)

Párizsi háztetők a Palais de Chaillot-tal | *Rooftops in Paris with the Palais de Chaillot*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 64 x 93 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Czóbel

Kezdő ár | Starting price: 10 000 000 Ft / 27 778 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 24 000 000 Ft
Estimate: 41 667 – 66 667 EUR

1. *André Kertész: Párizsi háztetők, 1930 körül*
James Hyman Galéria

2. *Párizsi látkép a Palais de Chaillot-tal*
archív fotó

Czóbel Béla hosszú, majd hétévtizedet átívelő munkásságában nem lépte át az ún. hagyományos festészeti műfajhatárokat, inkább sajátosan összemosta azokat. Többen kitérnek művészetével kapcsolatban arra, hogy egyik lényeges, és egész életművét végigkísérő alkotói elve a természetelvűség, melyet a nagybányai időkben sajátított el, ahol mindig plein air és modell alapján dolgoztak. Philipp Clarisse erről az alábbiakat mondta: „Bárhogyan is deformálja a színeket, for-

mákat, a közvetlen természeti élmény – legyen az táj, csendélet vagy emberi alak – inspiráló hatása nélkül képtelen alkotni. [...] igazán csak emlékezettől szolgálnak, kialakuljon a képi kompozíció, amely aztán már csak nagyon távoli rokonságot mutat a kiindulásként használt motívumokkal.”¹ A látványból indult ki, de voltaképpen nem érdekelte, hogy mi van előtte. Ennél fogva tárgykörei sem igényelték a nagy változatosságot: „Azt mondják, szűk a témám – nyilatkozta a festő –: intérieur, tájkép, figura.

Lehet. Én minden egyes képnél, akár ugyanazokban a motívumokban is mindig új problémát találok?² Czóbel a mostani aukción felbukkanó festményhez hasonló városképeket jellemzően Hollandia után, a berlini és a második párizsi korszakában festett. Színskálája átalakult, az addig keveretlen élénk, sokszor irracionális színeket felváltották a mélytűzű barnák, vörösek és intenzív sárgák, narancsok, kékek. A festéket vastagon viszi a vászonra, ecsetkezelése tömör, a színek

tónusgazdagok, egymás alól-felett bújnak el újabbnál újabb rétegek, és a formákat vastag keszfekete kontúrokkal látja el. Kállai Ernő szerint „a töretlen fényszíntől a tónusosan burkolt földszínű skálához vezető fordulatban Hollandiának lényeges szerepe volt. Ennek a fordulatnak az irányában fejlődik tovább Czóbel egész munkássága...”³ Ekkor alakult ki továbbá sajátos térábrázolási módszere, valamint a brutális iránti vonzalma. A vászonra szinte teljesen önkényesen veti fel a házakat,

tájelemeket, embereket „minden reprezentatív igényesség és hierarchikus megkülönböztetés nélkül”⁴. Motívumait egymás fölé, mellé helyezi, így gyakran úgy érezhető, mintha a tér meggörbülne, vagy valami vákuumszerűen beszippantaná. Ahogy Kállai írta: „Térképzetei meghatározhatatlan mélységű zónában teljesednek ki”⁵. A nagyvárosok magas bérházaik rendszerint betöltik az egész képteret, amely a klausztofóbia érzetét kelti. A *Párizsi háztetők* című képen is megfigyelhetők a

fentebb leírt komponálási módszerek, de szemben a többi utcaképeivel, amelyek rendszerint egy megemelt, rálátásos nézőpontból mutatják a nyüzsgő város egy-egy részletét, itt a szemtengely a tárgyhoz, a jellegzetes párizsi házfalakhoz, kéményekhez és tetőszerkezetekhez képest vízszintes marad. Czóbel a látványt leegyszerűsíti, de nem a szerkezetek és azok ritmusa, dinamizmusa érdekli, hanem a formák fellazítása, megbontása festői módszerekkel.

FÖLDES LÉNA

1 Clarisse, Philipp: Retrospektív Czóbel-kiállítás a Múcsarnokban. In: *Kortárs* 15. évfolyam, 7. szám (1971), 11.
2 idézi: Frank János: Czóbel kortársunk. In: *Budapest* 21. évfolyam, 11. szám (1983), 25.
3 Kállai Ernő: *Czóbel Béla*. *Ars Hungarica* 7., Budapest, 1934, 28.
4 Kállai Ernő: Czóbel Béla. In: *Ars Una*, (Berlin), 1924, 171.
5 Kállai Ernő: Czóbel Béla. In: *Ars Una*. I/5, Berlin, 171.